

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Alko Oy:n lausunto

HE 169/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun liitteen muuttamisesta

Alko Oy esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä alkoholijuomaveron korottamiseksi seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin kaikissa veroryhmissä. Mietojen käymisteitse valmistettujen juomien veroa korotettaisiin 15,4 prosenttia, viinin veroa 12,7 prosenttia, oluen veroa 10,6 prosenttia ja välituotteiden veroa keskimäärin 9,5 prosenttia. Väkevien alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin 4,8 prosenttia. Veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat keskimäärin noin viisi prosenttia.

Alkoholinkulutusta ja siitä aiheutuvia haittoja on tutkimusten perusteella tehokkainta ehkäistä säätelemällä alkoholin saatavuutta (myyntipisteiden määrä ja aukioloajat) ja hintaa (alkoholiverotus, tuoteryhmäkohtainen kustannusperusteinen hinnoittelu ilman alennuskampanjoita). Alko ei sille säädetyn tehtävän vuoksi tavoittele alkoholijuomien myynnin kasvua, vaan se valtio-omistajan alkoholipolitiikan välineenä noudattaa sille annettua tavoitetta ottaa toiminnassaan huomioon alkoholin käytön aiheuttamat haitat.

Alkoholiveron korotuksessa tulisi huomioida esitystä selkeämmin alkoholin saatavuus: päivittäistavarakaupalla on noin 5 100 myyntipistettä ja Alkolla on 355 myymälää. Päivittäistavarakaupat voivat myydä alkoholia vuoden jokaisena päivänä kello 9-21. Alkon myymälät ovat auki arkisin klo 9-20 (alkoholilakiesityksessä klo 9-21) ja lauantaisin klo 9-18. Myymälät ovat kiinni sunnuntaisin ja juhlapyhinä. Päivittäistavarakauppa voi myydä alkoholia vuodessa yli 22,3 miljoonaa myyntituntia (12 h*365 vrk*5100 myyntipistettä). Alkon alkoholilain esityksen mukainen aukioloaika on 1,2 miljoonaa myyntituntia (3480 h*355 myymälää) eli alkoholin saatavuus päivittäistavarakaupasta on 18,6-kertainen Alkoon verrattuna.

Päivittäistavarakauppa myi vuonna 2016 yhteensä 346,2 miljoonaa litraa olutta, joka oli miljoona litraa vuotta 2015 enemmän. Oluiden osuus oli 49 prosenttia vuonna 2016 alkoholin tilastoidusta kokonaiskulutuksesta. Veronkorotus tulisi painottaa esitystä enemmän laajassa jakelussa oleviin mietoihin alkoholijuomiin. **Siten olisi perusteltua, että viinin veroa korotettaisiin 8 prosenttia, oluen veroa 12 prosenttia ja muiden tuoteryhmien veron korotukset olisivat esityksen mukaiset.** Liitteeseen on laskettu Alkossa myytävän väkevän alkoholijuoman, viinin ja oluen hintaesimerkkejä sekä päivittäistavarakaupassa ja Alkossa myytävän oluen hintaesimerkkejä hallituksen esityksen mukaisilla ja Alkon ehdotuksen mukaisilla alkoholiveron korotuksilla.

Eduskunta käsittelee parhaillaan myös alkoholilakiesitystä (HE 100/2017 vp). Laki-esityksessä ehdotetaan ravintoloille alkoholin vähittäismyyntimahdollisuutta. Ravintoloiden ulosmyyntiraja ja myyntiajat olisivat samat kuin päivittäistavarakaupalla. Lisäksi alkoholilakiesitys sisältää nykyisessä lainsäädännössä voimassa olevan valmistaparoituksen poistamisen päivittäistavarakauppojen ja ravintoloiden vähittäismyynnissä oleville alkoholijuomille. **Mikäli valmistustaparoitus poistuu, tulisi monopolirajan alle oleville etyylialkoholipohjaisille long drink- ja ready to drink -tuotteille muodostaa oma veroluokka. Tämän veroryhmän verotusta säädeltäisiin jatkossa sen mukaan, miten tuoteryhmän myynti ja miten nuorten alkoholihaitat kehittyvät.**

Alkon hinnoittelu poikkeaa muun vähittäiskaupan hinnoittelusta, sillä tavarantoimitajat itse määrittävät tuotteidensa lopullisen myyntihinnan. Siten tuotteet kilpailevat vapaasti keskenään Alkon hyllyillä. Yhtiön hinnoittelu on läpinäkyvää, Alkon tuotteiden keskimääräinen myyntikate on vain 17 prosenttia. Hinnoittelumuutoksia valmistaja tai maahantuoja voi tehdä tuotteeseen kolme kertaa vuodessa. Tavarantoimittajan määrittämän hinnan muuttuessa Alko siirtää muutoksen täysimääräisenä kuluttajahintaan. Nykyinen toimintamalli on avoin ja tasapuolinen kaikille toimittajille niiden koosta riippumatta.

Julkisuudessa on keskusteltu paljon Alkon ja päivittäistavarakaupan alkoholin hinnoittelusta ja alkoholipolitiikan liberalisoinnin vaikutuksesta hintoihin. Taloustutkimuksen tekemän selvityksen perusteella oluen hinta saattaisi alentua jopa 40 prosentilla, jos vahvemmat oluet siirrettäisiin myytäväksi päivittäistavarakauppoihin, kioskeihin ja huoltoasemille. Alkon arvion perusteella tällainen hinnoittelu tekisi vahvemmasta oluesta III-oluen mukaisesti alle omakustannushinnan myytävän sisäänheittotuotteen, jota kompensoidaan päivittäistavarakaupan muulla ostoskorilla. Myös alkutuottajille maksettavien tukien tarve kasvaa, mikäli asiakkaalle myytävä lopputuote myydään tappiollisena.

Tällä hetkellä Alkon edullisimman III-olutpullon hinta on 1,53 euroa, joka muodostuu seuraavasti: hankintahinta 0,37 euroa, pantti 0,08 euroa (pullo), Suomen Palautuspakkaus Oy:n kierrätysmaksu 0,02 euroa, alkoholijuomavero 0,48 euroa ja arvonlisävero 0,30 euroa. Päivittäistavarakaupan edullisin olut maksaa 0,83 euroa. Tuotteen hinta muodostuu tällöin seuraavasti: pantin hinta 0,12 euroa (tölkki), alkoholijuomavero 0,48 euroa, Suomen Palautuspakkaus Oy:n kierrätysmaksu 0,01 euroa, kate ja ostohinta 0,06 euroa sekä arvonlisävero 0,16 euroa. Arvonlisävero tulee laskea hinnoittelun osatekijöiden päälle. Hinnanalennuksen jälkeen jäävän 6 sentin tulisi kattaa muun muassa tuotteen valmistuskustannukset, logistiikka sekä vähittäiskaupan vuokrat ja palkat. Tietojemme mukaan 6 sentillä ei kateta edellä mainittuja kulueriä. **Hallituksen esityksen mukaisella oluen veron korotuksella pt-kaupassa myytävän oluen hinta nousisi 0,06 euroa ja Alkon esityksen mukaisella korotuksella 0,07 euroa. Alkon edullisimman lageroluen hinta laskisi jopa yli 0,30 euroa, mikäli Alko ostaisi oluen päivittäistavarakaupasta, eikä suoraan panimolta.**

Skotlanti säätöi 2012 lain alkoholituotteiden vähimmäishinnasta. Minimihinta perustuu puhtaan alkoholin määrään niin, että yhdestä senttilitrasta alkoholia täytyy maksaa vähintään 50 penniä eli noin 64 senttiä. Hinta kaksinkertaistaa esimerkiksi marketeista myytävän oluen hinnan. Asiaa on käsitelty eri oikeusasteissa. Iso-Britannian korkein oikeus antoi asiaa koskevan päätöksen 16.11.2017. Päätöksessään oikeus katsoo, että vähittäishinnoittelu on lainmukaista kansanterveydellisillä syillä. **Alkoholin minimihinnoittelun käyttöönottoa voitaisiin pohtia myös Suomessa.**

Esityksen mukaan laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2018. Alko pitää ehdotettua voimaantuloaikataulua liian tiukkana toteuttaa: tuotteiden hintojen ja myymälöiden hintamateriaalien päivittämiseen tarvittaisiin vähintään kahden kuukauden toimeenpanoaika.

Kunnioitavasti,

Helsingissä 20. päivänä marraskuuta 2017

Alko Oy

Leena Laitinen
toimitusjohtaja

Anton Westermarck
talousjohtaja

Liite: Alkoholin hintaesimerkkejä

- Väkevien alkoholijuomien, viinien ja oluen hintaesimerkkejä nykyisillä, hallituksen esityksen mukaisilla ja Alkon esityksen mukaisilla alkoholiveroilla
- Oluen hintaesimerkkejä päivittäistavarakaupassa ja Alkossa